

Становище

за дисертационния труд на Еньо Стоянов

„Инвенция и литература в съвременната теория“

от доц. д.н. Морис Фадел,

Нов български университет

Дисертацията на Еньо Стоянов „Инвенция и литература в съвременната теория“ се занимава с един на пръв поглед не толкова определящ и не системно коментиран концепт като инвенцията, ала тя успява да види и изведе неговата същностна роля по отношение на оформянето на много от понятията, с които работи съвременната теория, като се започне от може би най-значимото и най-проблематичното от тях - това за литературата.

Силна черта на дисертацията е, че тя не изследва инвенцията изолирано, а в мрежа с други понятия: мимезис, фикция, традиция, новаторство, модерност, историчност. Така успяваме до видим взаимосвързаността и взаимното влияние между теоретичните концепти, да се убедим как промяната в един от тях трансформира и останалите.

Всяка отделна глава критически коментира възгледите на отделен теоретик или на няколко теоретици по отношение на инвенцията, но работата не се разпада на студии или статии, а е свързан текст, защото посредством интерпретацията на определени схващания се изследват общи за дисертационния труд проблеми.

Един от тези проблеми е как да се опише инвенцията, така че да не попаднем в капана на есенциалитткото говорене за нея, да не започнем банално да я представяме като синоним на новото, без това "ново" да се осмисли критически. В главата, посветена на възгледите на Деридата за инвенцията, Еньо Стоянов поставя този проблем много остро. Да, инвенцията предполага присъствието на новото, тя е нарушаване на някакво преди това установено правило, но, прекрачвайки тъкмо това правило, бива определена от него. Така новото се

оказва всъщност очаквано и не съвсем изненадващо. Проблемът на инвенцията е как тя да бъде освободена от това предварително условие, от обезсилващата я обвързаност с правилото, гарантирана от неговото нарушаване.

Всяка глава от текста всъщност търси решение на този проблем. Защото това е проблемът на възможността на другото и бъдещето. Не се ли оказва често другото предоставено от същото, бъдещето - от миналото? Как другото да постигне собствената си територия?

Главите в дисертацията, посветени на отделни теоретици, не са реконструкция на техните идеи. Те са преди всичко критическа преоценка, задаване на неочаквани въпроси, които "взривяват" отвътре възгледите им, карат ги да "произнасят" неща, които не сме свикнали да чуваме от тях.

Като много интересна за мен черта на дисертацията бих посочил това, че тя не налага водеща гледна точка, а по-скоро оставя място за една друга неартикулирана още посока на разсъждение. В този смисъл работата е истински диалогична.

Като несъмнено качество на дисертацията бих посочил стила, на който е написана. Текстът не тежи с терминология, написан е с голяма симпатия към читателя. Той търси другия, пред когото да бъде споделен.

Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи на Еньо Стоянов да бъде присъдена образователната и научна степен "доктор". Гласувам "ЗА".

03. 09. 2024 г.

С уважение:

М. Фадел